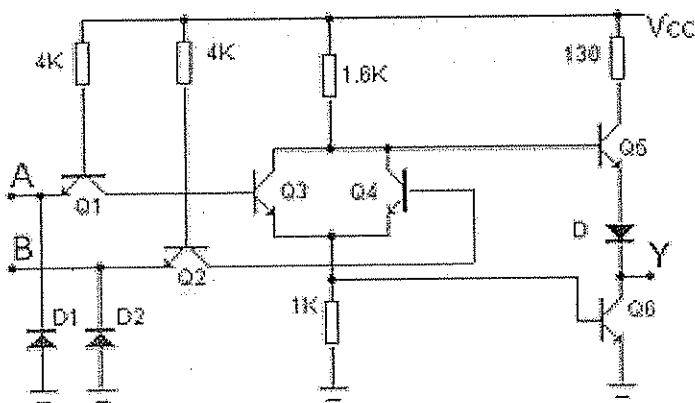

ZADATAK 1:

- a) Odrediti logiku koju ostvaruje prikazano kolo sa dva ulaza, izrađeno u standardnoj TTL tehnologiji sa totem-pol izlazom, u pozitivnoj i negativnoj logici;
b) Odrediti statički faktor grananja kola;
a) Približno odrediti vreme opadanja i porasta signala na izlazu kola (u najgorem slučaju), pri kapacitivnom opterećenju od $C_L=50$ pF, smatrajući da su tranzistori idealno brzi.

Podaci: $V_{CC}=5$ V, $V_{pn}=0,7$ V, $h_{FE}\in[40, 60]$. Ulazna struja kola pri visokom naponu je zanemarljiva.

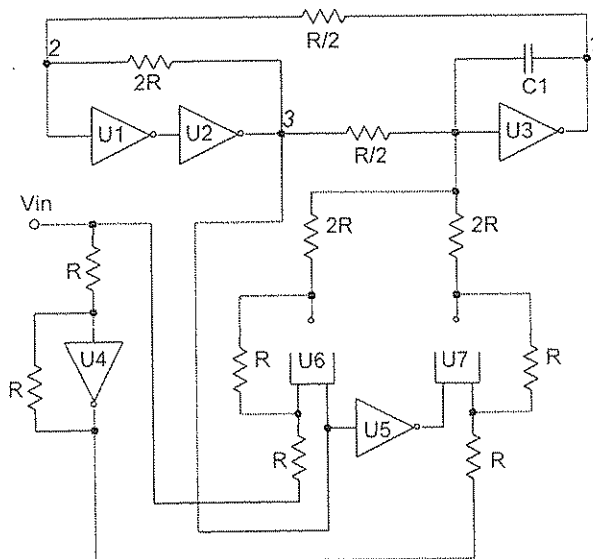

Slika 1.

ZADATAK 2:

Na slici 2 je prikazano kolo realizovano standardnim CMOS invertorima. Odrediti zavisnost frekvencije oscilovanja i odnosa impuls-pauza od ulaznog napona (V_{in}).

Podaci: $R=10$ k Ω , $C_1=0,1$ μ F, $V_{DD}=12$ V, $V_{TH}=6$ V.

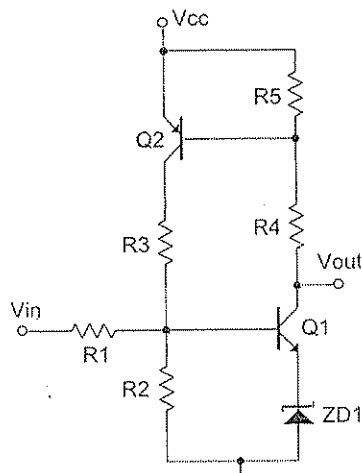

Slika 2.

ZADATAK 3:

Za kolo komparatora sa slike 3 odrediti pragove komparatora i nacrtati prenosnu karakteristiku.

Podaci: $R_1=10\text{ k}\Omega$, $R_2=33\text{ k}\Omega$, $R_3=33\text{ k}\Omega$, $R_4=10\text{ k}\Omega$, $R_5=3,3\text{ k}\Omega$, $V_z=4,3\text{ V}$, $V_{cc}=12\text{ V}$,
 $V_{BET}=V_{BE}=V_{BES}=V_{EBT}=V_{EB}=V_{EBS}=0,7\text{ V}$, $V_{CES}=V_{ECS}=0\text{ V}$, $h_{FE}>200$.

Slika 3.

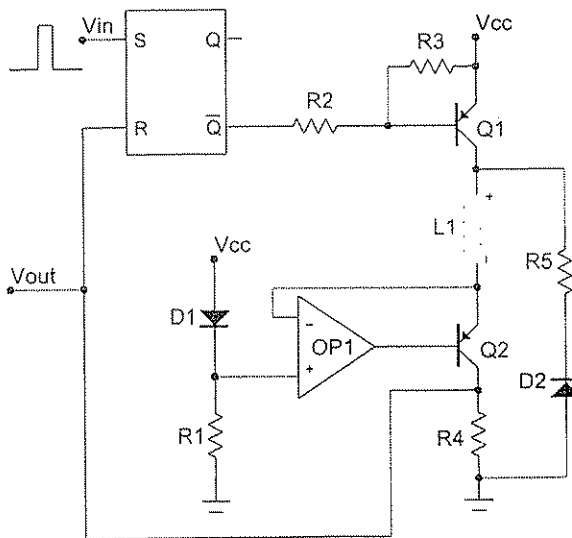
ZADATAK 4:

Za monostabilni generator linearnog napona sa slike 4:

- izračunati trajanje kvazistabilnog stanja;
- izračunati vreme oporavka;
- izračunati i nacrtati vremenski oblik izlaznog napona za jedan okidni impuls.

Pozitivni okidni impuls dovodi se na ulaz V_{in} . SR leč napravljen je u CMOS tehnologiji. Smatrati da je prag logičkog kola na polovini napajanja.

Podaci: $R_1=R_2=R_3=1\text{ k}\Omega$, $R_4=430\text{ }\Omega$, $R_5=100\text{ }\Omega$, $L_1=500\text{ }\mu\text{H}$, $V_{CC}=12\text{ V}$, $V_{EB}=V_D=0,7\text{ V}$,
 $V_{ECS}=0\text{ V}$, $h_{FE}>100$.

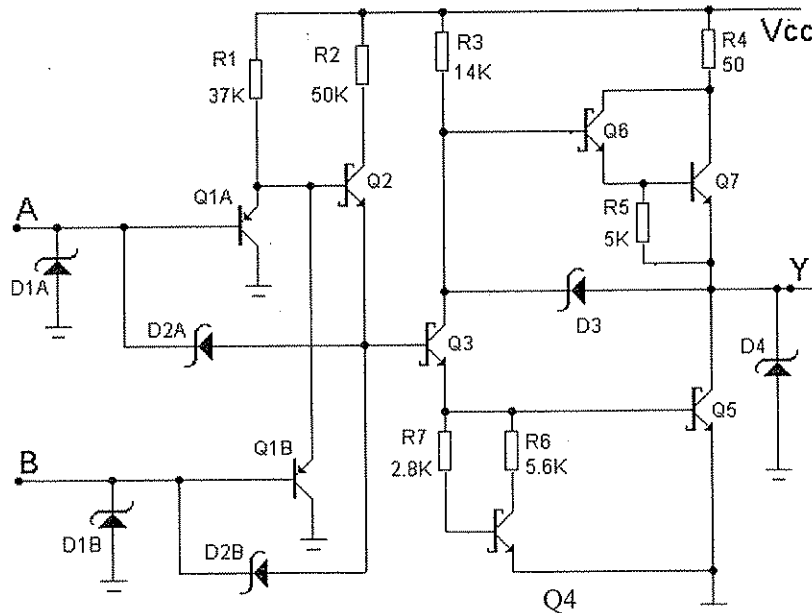
Slika 4.

ZADATAK 1:

Na slici 1.1 je prikazano ALS TTL kolo 74ALS00. Odrediti:

- logičku funkciju kola $Y = f(A, B)$, uz objašnjenje;
- prenosnu karakteristiku $V_Y = f(V_A)$ pri $V_B = 5\text{ V}$ i $V_B = 0\text{ V}$;
- marginne smetnji.

Podaci: $V_{CC} = 5\text{ V}$, $V_{BE} = 0,7\text{ V}$ ($V_{BE4} = 0,6\text{ V}$), $V_{BES} = 0,75\text{ V}$ ($V_{BES4} = 0,65\text{ V}$), $V_{\xi} = 0,4\text{ V}$, $V_{CES} = 0,15\text{ V}$, $h_{FEpnp} = 100$, $h_{FEpnp} = 25$.

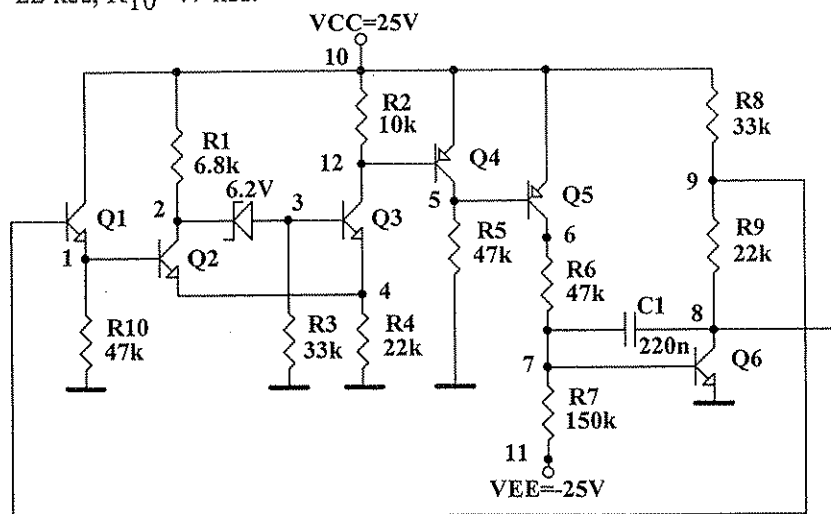

Slika 1.1

ZADATAK 2:

Za kolo sa slike 2.1 odrediti pragove Šmitovog trigera (koji je deo astabilnog multivibratora, koji se ne razmatra, u celini), svedene na ulaz u tački (čvoru) 1, a zatim i u tački 8.

Podaci: $V_{CC}=25\text{ V}$, $V_{BE}=0,6\text{ V}$, $V_{BET}(=V_{\gamma}) = 0,5\text{ V}$, $h_{FE}=100$, $|BV_{EBO}|=8\text{ V}$, $V_Z=6,2\text{ V}$, $C_1=220\text{ nF}$, $R_1=6,8\text{ k}\Omega$, $R_2=10\text{ k}\Omega$, $R_3=33\text{ k}\Omega$, $R_4=22\text{ k}\Omega$, $R_5=47\text{ k}\Omega$, $R_6=47\text{ }\Omega$, $R_7=150\text{ k}\Omega$, $R_8=33\text{ k}\Omega$, $R_9=22\text{ k}\Omega$, $R_{10}=47\text{ k}\Omega$.

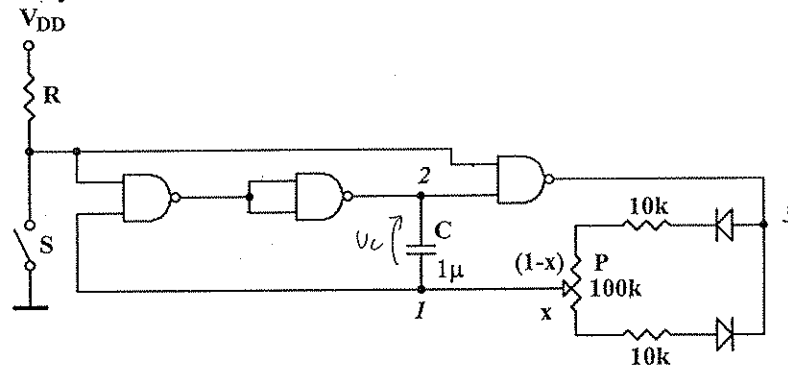
Slika 2.1

ZADATAK 3:

Za kolo realizovano standardnim CMOS logičkim kolima, sa uobičajenom zaštitom ulaza od prenapona u obliku dvostranog limitera (ograničavača napona), prikazano na slici 3.1

- odrediti opseg promene frekvencije;
- odrediti napone čvorova 1, 2 i 3, pri zatvorenom prekidaču S;
- nacrtati napone V_1 i V_2 i V_3 tokom dve „periode” po otvaranju prekidača S, za srednji položaj potenciometra P.

Poznato je: $V_{DD}=12\text{ V}$, $V_{TH}=6\text{ V}$, $V_D=0,6\text{ V}$, a napon na provodnoj zaštitnoj diodi na ulazu kola $V_{DZ}=0,6\text{ V}$. Otpornost u kolu zaštite od prenapona, kao i izlazna impedansa logičkog kola je mnogo manja od $10\text{ k}\Omega$.

Slika 3.1

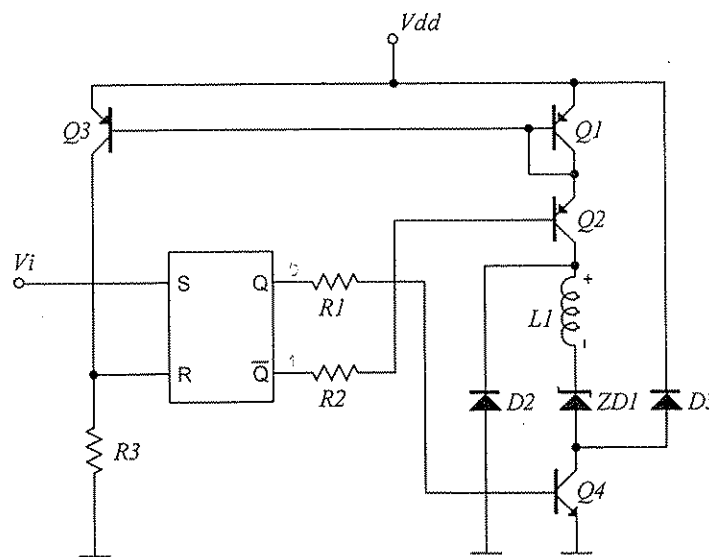
ZADATAK 4:

Za kolo monostabilnog generatora linearnog napona prikazanog na slici 4.1:

- odrediti, uz obrazloženje, koja tačka predstavlja izlaz kola (linearno rastući napon);
- nacrtati okidni impuls;
- izračunati i nacrtati vremenske signale napona na svim ulazima i izlazima SR leč kola i struju kalema;
- odrediti trajanje kvazistabilnog stanja i vreme oporavka.

SR leč napravljen je u CMOS tehnologiji i napajan je sa V_{dd} . PNP tranzistori su istih karakteristika.

Podaci: $R_1=4,7\text{ k}\Omega$, $R_2=4,7\text{ k}\Omega$, $R_3=470\ \Omega$, $L_1=100\ \mu\text{H}$, $V_{dd}=5\text{ V}$,
 $V_D=V_{BE}=V_{BES}=V_{EBS}=0,7\text{ V}$, $V_{CES}=V_{ECS}=0,1\text{ V}$, $V_Z=2,5\text{ V}$, $h_{FE}>200$.

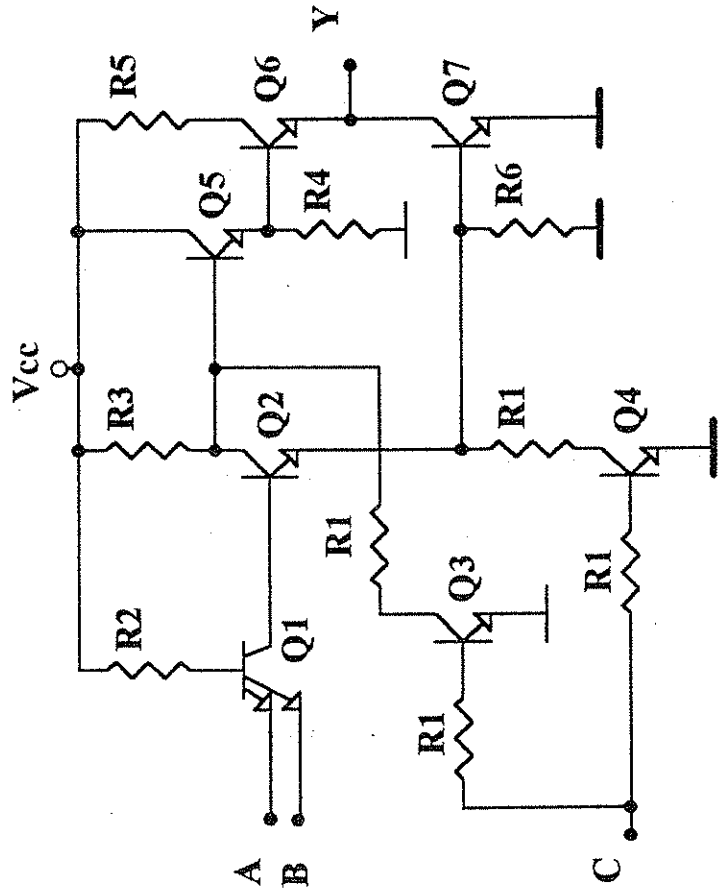

Slika 4.1

Za kolo sa slike:

- naći i objasniti logičku funkciju kola;
- izračunati statički faktor grananja kada je $C = 0$;
- odrediti vreme opadanja napona v_T pri neopterećenom izlazu koji se posmatra osciloskopom sa sondom 100pF i $1\text{M}\Omega$ za $C = 0$, u najgorem slučaju..

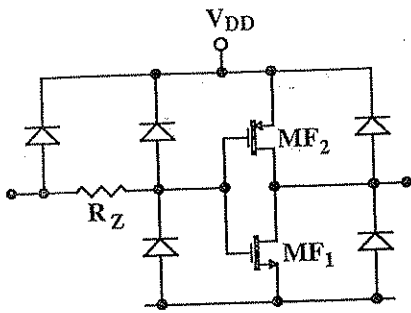
Poznato je: $V_{\text{BET}}=0.6\text{V}$, $V_{\text{BE}}=V_{\text{D}}=0.7\text{V}$, $V_{\text{BES}}=0.75\text{V}$, $V_{\text{CES}}=0.2\text{V}$, $h_{\text{FB}} \in [30, 60]$, $h_{\text{FC}} = 0.1$, $V_{\text{CC}}=5\text{V}$, $R_1=390\Omega$, $R_2=4\text{k}\Omega$, $R_3=1.6\text{k}\Omega$, $R_4=2\text{k}\Omega$, $R_5=100\Omega$, $R_6=1\text{k}\Omega$.

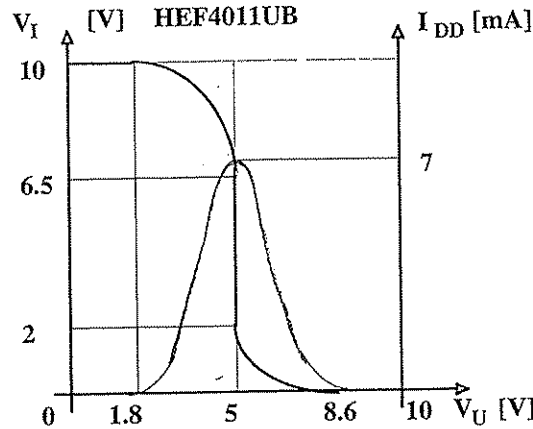
ZADATAK 1

Dato je CMOS kolo (sl.1.1), sa prenosnom karakteristikom V_i u funkciji V_u i karakteristikom I_{DD} u funkciji od V_u , na slici 1.2.

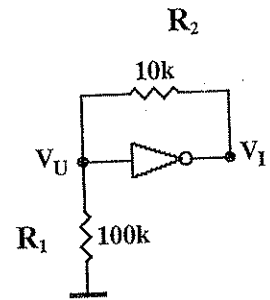
- Naći približnu prenosnu karakteristiku dva ovakva kola vezana redno.
- Odrediti V_i za kolo prikazano na slici 1.3. Uraditi to isto i za slučaj kada otpornici zamene mesta. Kolika je disipacija u logičkog kola u oba slučaja?

Slika 1.1

Slika 1.2

Slika 1.3

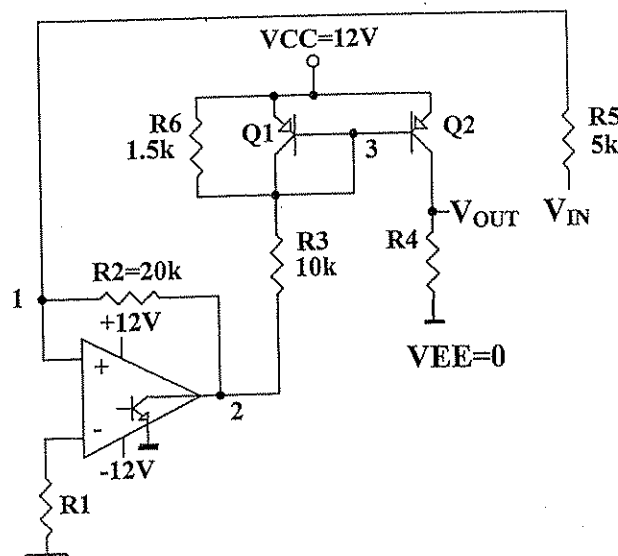
ZADATAK 2

Za kolo sa slike 2:

- Odrediti pragove komparatora čiji je izlazni signal V_{IN} , a izlazni V_{out}
- Odrediti vrednost otpornika R_4 tako da logička amplituda na izlazu bude 5V

Napomene:

- Smatrati da su naponi svih direktno polarizovanih pn spojeva jednaki 0.7V
- U komparatoru sa otvorenim kolektorom izlazni tranzistor NE PROVODI ako je $V_+ > V_-$.
- Tranzistori su identičnih karakteristika.

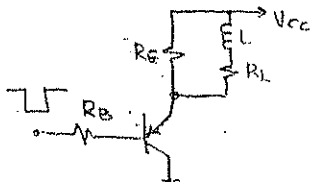
Slika 2

$V_{CES} = \phi$

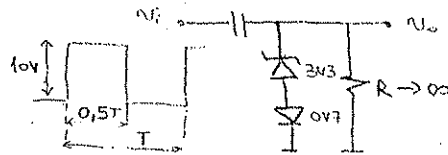
IME I PREZIME :
 BR. INDEKSA :
 OBLAST (E1, E2) :

ZADACI

1° ODREDITI VREMENSKU KONSTANTU U KOLU SA SLIKE 1

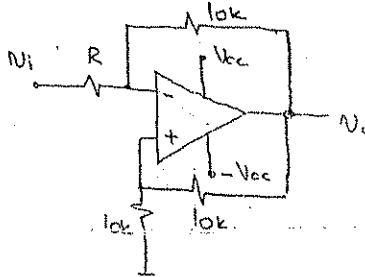
SLIKA 1

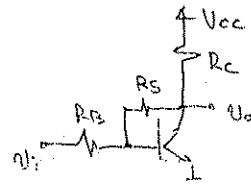
SLIKA 2

2° NACRTATI SIGNAL $U_o(t)$ U USTALIENOM STANJU KOJI PREDSTAVLJA ODRZIV KOLA SA SLIKE 2 NA DATU POBUDU;

3° ANALIZIRATI KOLO SA SLIKE 3 ZA DVE PROIZVOLJNE VREDNOSTI R KOJE DADU KVALITATIVNO DRUGAČIJE POJASANJE KOLA.

SLIKA 3

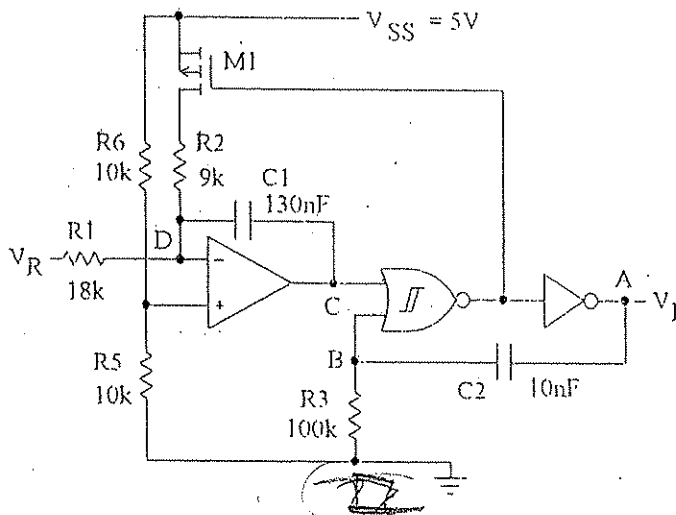

SLIKA 4

4° KORISĆEŠI TEM MILEROVE TEORIJU PRESLIKATI OTPORNOST R_S U KOLU POKAZANOM NA SLICI 4, NA IZLAZ I ULAZ KOLA

5° (ZADATAK SA ELEKTRIJADE) U PRILožENOM ZAKATKU REČIMA OPISATI ZAPASANJA O NAČINU RADA KOLA, ANALIZIRATI ULOGU ELEMENTA I FUNKCIONALNIH CELINA, DATI KRATKE JEDNAČINE KOJE OPISUJU RAD KOLA

Zadatak 4.

Na slici je prikazan naponski kontrolisan astabilni generator.

a) Odrediti i izračunati vrednost napona V_R tako da trajanje impulsa i pauze napona V_1 bude jednako. Za tako izračunatu vrednost V_R nacrtati vremenske dijagrame napona u tačkama A, B, C i D.

b) Odrediti opseg vrednosti napona V_R za koji kolo radi kao astabilni multivibrator.

Operacioni pojačavač je idealan, logička kola su realizovana u CMOS tehnologiji sa idealnim zaštitnim diodama na ulazu, tranzistor M1 ima zanemarljivu otpornost R_{ds} kada je uključen, i napon praga $|V_T| = 2V$. Napajanje operacionog pojačavača i logičkih kola je $V_{SS} = +5V$. Šmitovo kolo ima pragove prebacivanja $V_{TH} = 2.6V$ i $V_{TL} = 2.4V$. Vrednosti ostalih elemenata

u kolu date su na slici.

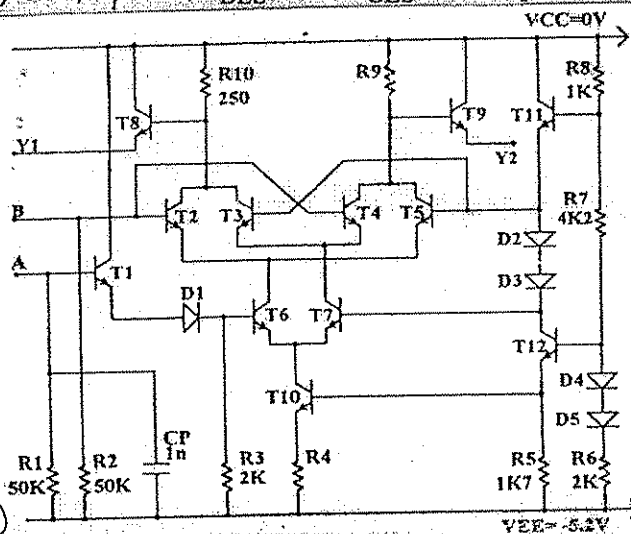

1. ZADATAK (25)

Za logičko kolo sa slike odrediti:

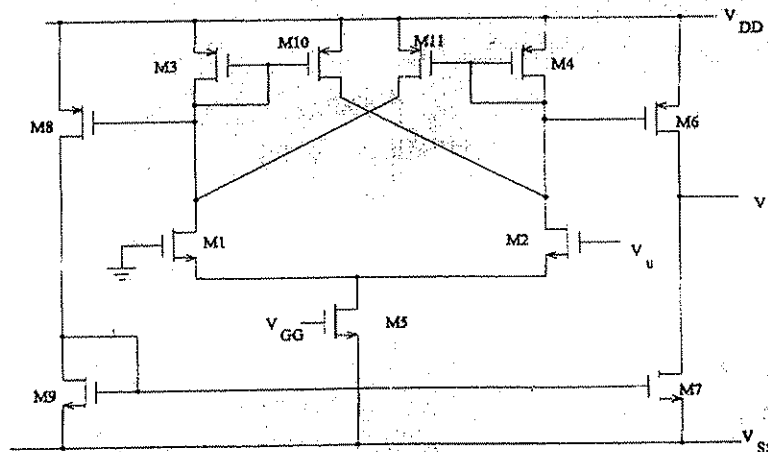
- logičku funkciju kola $Y1=f(A,B)$ i $Y2=g(A,B)$
- vrednosti otpornosti $R9$ i $R4$ tako da su margine šuma za logičku nulu i jedinicu jednake, a logički nivoi na ulazu i izlazu kompatibilni. Koliko su margine šuma?
- Ako su ulazi A i B logičkog kola bili dovoljno dugo vremena spojeni za VCC , a onda se naglo spoj između ulaza A i VCC raskine izračunati i nacrtati vremenske dijagrame napona u tačkama A , $Y1$ i $Y2$.

Poznato je: $V_{BE}=V_D=0.7V$, $V_\gamma=0.6V$, $V_{BES}=0.8V$, $V_{CES}=0.2V$ i $\beta_F=50$.

2. ZADATAK (25)

- U komparatoru prikazanom na slici svi tranzistori imaju jednak $|V_T|$, $r_{ds} \rightarrow \infty$, M_1, M_2, M_3, M_4 i M_5 imaju $B=20 \mu A/V^2$, a M_{10} i M_{11} imaju $B=30 \mu A/V^2$. Ako je struja M_5 konstantna i jednaka $I_5=50 \mu A$, koliki su pragovi ulaznog napona ovog komparatora.
  - Na osnovu rezultata iz tačke a) nacrtati karakteristiku prenosa ovog kola.
- Poznato je: $V_{DD}=5V$, $V_{SS}=-5V$, $|V_T|=2V$.

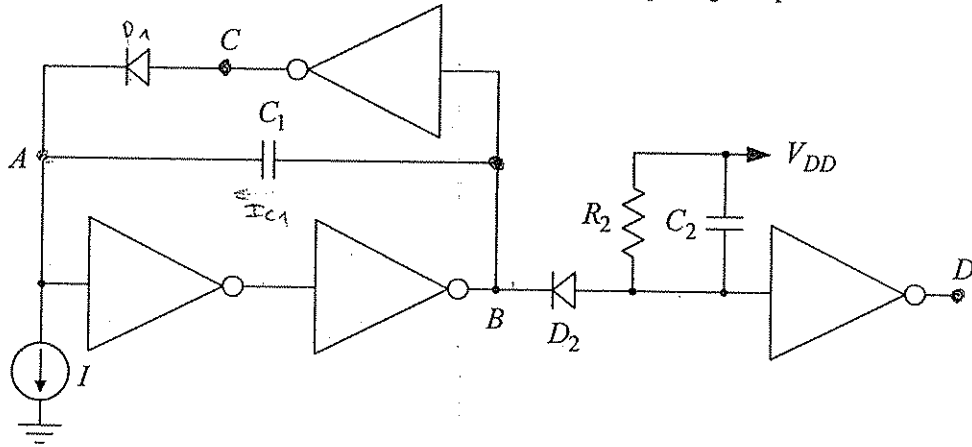
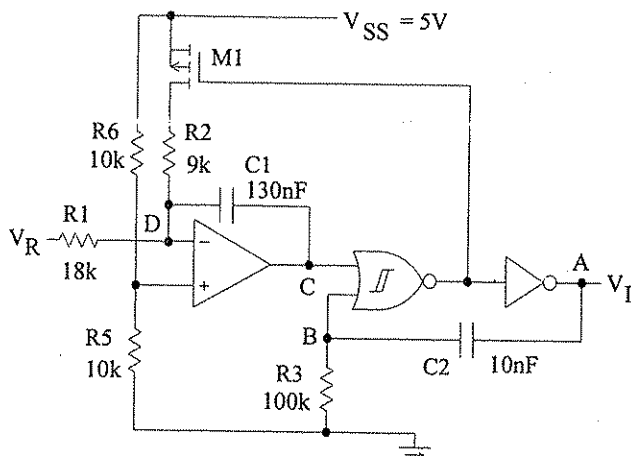

3. ZADATAK (25)

Na slici je prikazan oscilator promjenjive učestanosti, realizovan pomoću idealnih CMOS invertora bez zaštitnih dioda na ulazu. Poznato je: $V_{DD}=12V$, $C_1=3.3nF$, $C_2=470pF$, $R_2=18k\Omega$, a parametri diode su $V_D=0.6V$ i $R_D=100\Omega$.

a) Izračunati i nacrtati jedan ispod drugog vremenske dijagrame u tačkama A, B, C i D za $I=5mA$.

b) Izračunati maksimalnu vrednost struje pri kojoj još uvek postoje impulsi u tački D.

4. ZADATAK (25)

Na slici je prikazan naponski kontrolisan astabilni generator.

a) Odrediti i izračunati vrednost napona V_R tako da trajanje impulsa i pauze napona V_I bude jednako.

b) Odrediti opseg vrednosti napona V_R za koji kolo radi kao astabilni multivibrator.

Operacioni pojačavač je idealan, logička kola su realizovana u CMOS tehnologiji sa idealnim zaštitnim diodama na ulazu, tranzistor M1 ima zanemarljivu otpornost R_{ds} kada je

uključen, i napon praga $|V_T|=2V$. Napajanje operacionog pojačavača i logičkih kola je $V_{SS}=+5V$. Šmitovo kolo ima pragove prebacivanja $V_{TH}=2.6V$ i $V_{TL}=2.4V$. Vrednosti ostalih elemenata u kolu date su na slici.

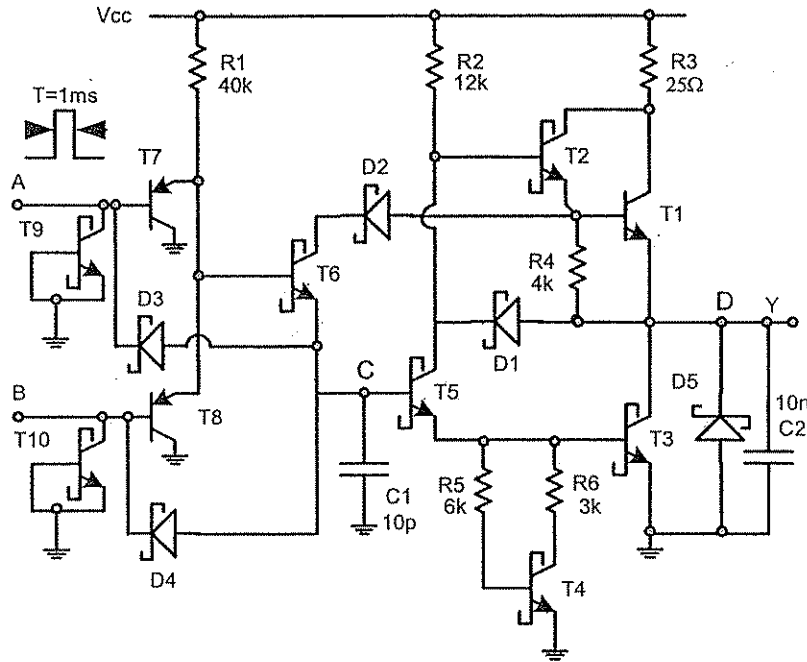
1. Zadatak (a - 2, b - 7, c - 1 poen)

a) Odrediti logičku funkciju $Y=f(A, B)$ kola sa slike 1.

b) Ako se ulazni priključci A i B kratko spoje i na ulazu se generiše impuls trajanja $T=1ms$, izračunati i nacrtati vremenske oblike signala u tačkama C i D.

c) Objasniti funkciju tranzistora T9, T6 i T4 i dioda D1, D2 i D3 i njihov uticaj na dinamičke karakteristike kola.

Poznato je: V_{BE} svih tranzistora osim tranzistora T4 je 0.7V, $V_{\gamma} = 0.6V$, $V_{D\delta} = 0.3V$, $V_{BE4} = 0.55V$, $\beta_F = 50$, $V_{CES} = 0.2V$, $V_{BES} = 0.8V$.

Slika 1.

2. Zadatak (a - 4, b - 4, c - 2 poena)

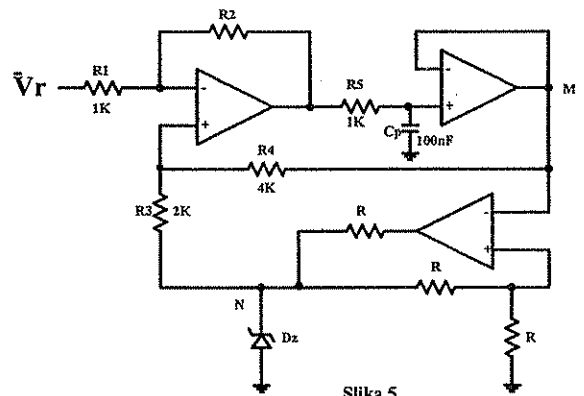
Za kolo sa slike 2:

a) Izračunati R_2 i V_r tako da se kolo ponaša kao astabilni generator linearne vremenske baze u tački M, pri čemu srednja vrednost napona u tački N treba da bude $V_N = 3V$.

b) Za vrednosti izračunate u tački a) izračunati i nacrtati (jedan ispod drugog) vremenski oblik napona u tačkama M i N za dve periode oscilovanja u ustaljenom stanju.

c) Izračunati i objasniti maksimalnu i minimalnu vrednost napona V_r tako da kolo može da osciluje.

Opreacioni pojačavači su idealni sa naponom napajanja $\pm 12V$, $V_Z = 5V$, $V_d \approx 0V$, otpornost R je izabrana da kolo ispravno radi.

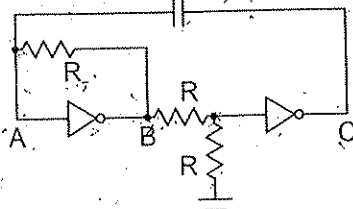
Slika 5.

[Handwritten scribble]

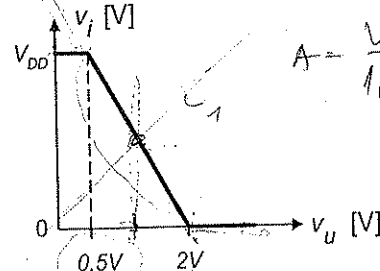
ELEKTRIЈADA 2004, ELEKTRONIKA 2

3. Invertori u kolu sa slike 3.a imaju $R_{ul} \rightarrow \infty$, $R_{iz} \rightarrow 0$, idealne zaštitne diode na ulazima, a njihova prenosna karakteristika prikazana je na slici 3.b. Za kolo sa slike 3.a izračunati i nacrtati vremenske dijagrame (jedan ispod drugog) napona u tačkama A, B i C u stacionarnom režimu, ako je napajanje invertora $V_{DD} = 3V$, $R = 10k\Omega$, $C = 10nF$.

$$R_1 = \frac{R}{1-A_v} = \frac{R}{2}$$

Slika 3.a

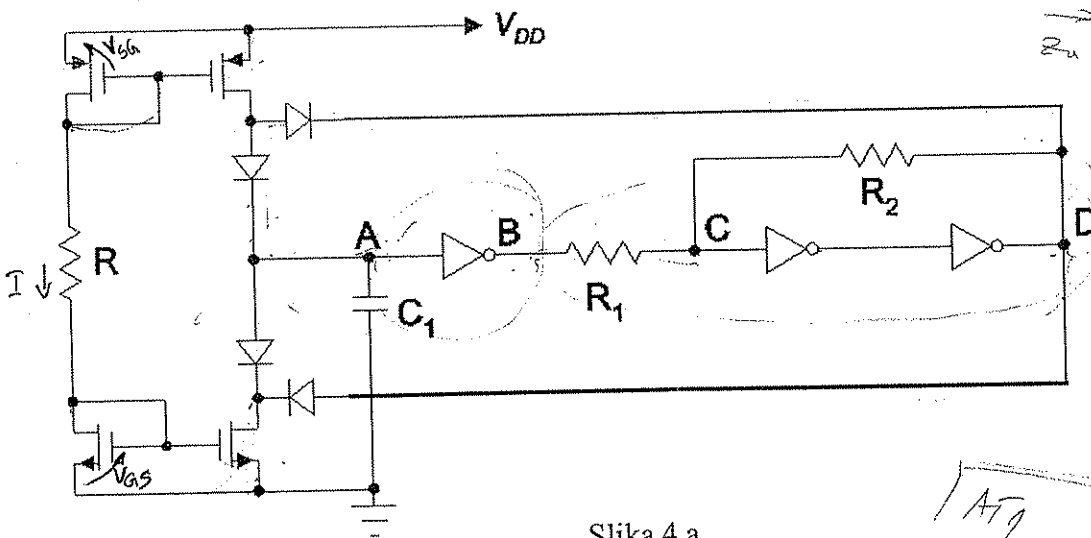

$$A = \frac{V_{DD}}{1.5} = -\frac{3}{1.5} = -2$$

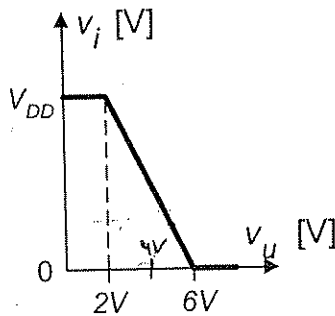
Slika 3.b

4. Kolo generatora trougaonih impulsa prikazano je na slici a, a prenosna karakteristika upotrebljenih CMOS logičkih kola prikazana je na slici b. Ulazna otpornost CMOS logičkih kola je beskonačna, a izlazna otpornost im je jednaka nuli.

- Izračunati i nacrtati vremenske dijagrame napona u tačkama A, B, C i D. Izračunati trajanje periode oscilovanja. Poznato je: $V_{DD} = 8V$, $R=R_1=R_2=40k$, $C_1=100nF$, za sve tranzistore $|V_T| = 1V$, $\beta = 0,2 \text{ mA/V}^2$ i $V_D=0,6V$
- Ako su R i R_2 jednaki $40k$, odrediti maksimalnu vrednost R_1 pri kojoj će kolo ispravno da radi.

Slika 4.a

Slika 4.b

momenti	slabe
5124	5120
7188	7184

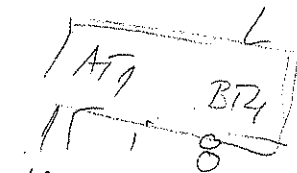
BN4 - normalni
LN4

BT4 LN4

1010000000100
→ 1010000100000
2u x 8u 5152

1110000010100
1110000010000

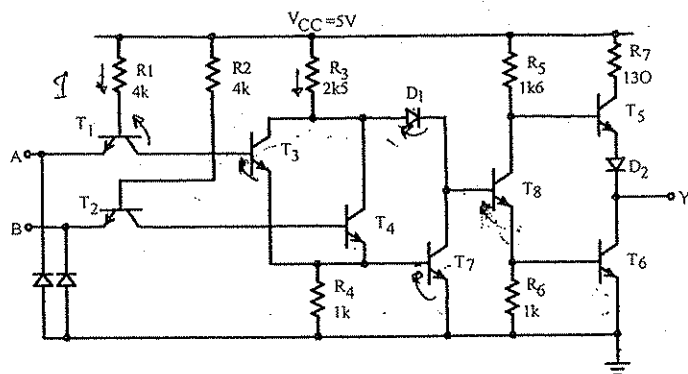
za kapacit

$V_{2BD} - 13$

R4B

1

Slika 1

1. a) Za kolo sa slike nacrtati prenosnu karakteristiku

b) Naći strujne kapacitete kola pri naponima V_{IH} i V_{IL} na izlazu kola. Koliki se maksimalan stujni kapacitet može postići promenom otpornosti R_5 . Kolike su tada vrednosti za R_5 , I_{cap0} i I_{cap1} ?

c) Ako kolo nije opterećeno drugim potrošačima, koliki je minimalan napon na izlazu Y kola u sledećim slučajevima:

- između izlaza Y i napona $V_{CC}=+5V$

se poveže otpornik $R=330\Omega$ ($A="1"$, $B="0"$),

- između izlaza Y i napona $V_{EE}=-5V$

se poveže otpornik $R=330\Omega$ ($A="0"$, $B="0"$)?

Poznato je: $V_\gamma=0.6V$, $V_D=0.7V$, $V_{BE}=0.7V$, $V_{BES}=0.7V$, $V_{CES}=0.2V$, $20 \leq \beta_f \leq 40$, $0.1 \leq \beta_r \leq 0.4$

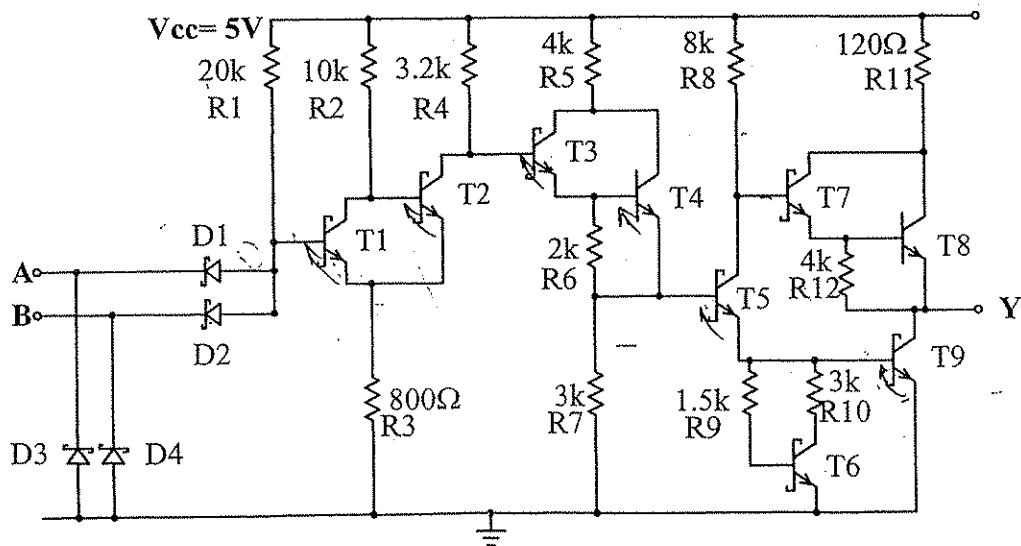
2. Za kolo sa slike:

a) Odrediti logičku funkciju kola i nacrtati prenosnu karakteristiku kola ako se ulazni napon menja od 0 do V_{CC} i obrnuto.

b) Izračunati strujne kapacitete kola.

c) Ako se tačke A, B i Y kratko spoje i između njih i mase veže kondenzator $C=10nF$, izračunati i nacrtati oblik napona u tački Y.

Poznato je $V_{BE}=0.7V$, $V_\gamma=0.6V$, $V_{D\check{S}}=0.2V$, $30 \leq \beta_F \leq 50$.

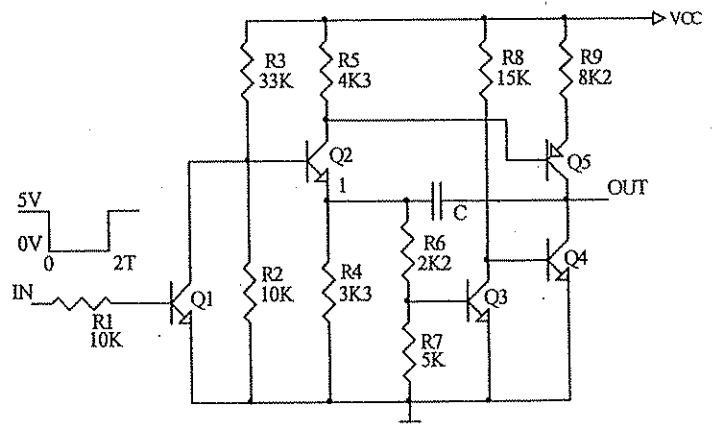
Slika 2

ZADATAK 1 – Novi Sad (IJADA-2001)

Za generator linearne vremenske baze prikazan na slici:

- Odrediti vrednost kondenzatora tako da se u trenutku $t=T=1\text{ms}$ dostiže maksimalna vrednost linearnog napona na izlazu.
- Za vrednost kondenzatora određenu pod a) izračunati i nacrtati napone u tački 1 i na izlazu u intervalu $0 \div 3T$, pri pobudi prikazanoj na slici.

Poznato je: $V_{CC}=12\text{V}$, $h_{FE}=150$, $h_{FC}=0.01$,
 $|V_{BET}|=0.5\text{V}$, $|V_{BE}|=0.6\text{V}$, $|V_{BES}|=0.7\text{V}$, $|V_{CES}|=0\text{V}$.

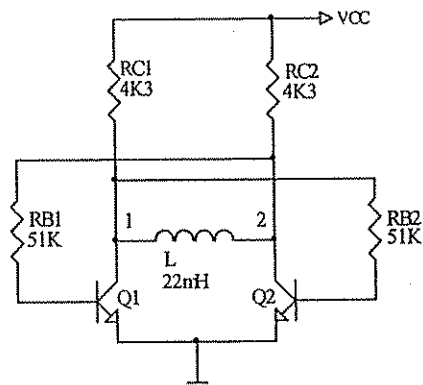

ZADATAK 2 – Novi Sad (IJADA-2001)

Za astabilni multivibrator prikazan na slici:

- Izračunati i nacrtati napon u tački 2 u okviru jedne periode oscilovanja u ustaljenom stanju.
- Odrediti frekvenciju oscilovanja.

Poznato je: $V_{CC}=5\text{V}$, $h_{FE}=70$, $V_{PN}=0.7\text{V}$, $V_{CES}=0\text{V}$.

ZADATAK 3 – Novi Sad (IJADA-2001)

Za komparator prikazan na slici:

- Odrediti donji prag na ulazu (V'').
- Projektovati otpornik R2 tako da se pri dostizanju gornjeg praga tranzistor Q1 nalazi u aktivnom režimu na granici saturacije, i odrediti gornji prag (V').
- Izvršiti modifikaciju kola, ubacivanjem jednog otpornika, tako da se promeni samo donji prag na vrednost $V''=9\text{V}$.

Poznato je: $V_{CC}=12\text{V}$, $h_{FE}=120$, $|V_{BET}|=0.5\text{V}$,
 $|V_{BE}|=0.6\text{V}$, $|V_{BES}|=0.7\text{V}$, $|V_{CES}|=0.2\text{V}$.

